

обробкою персональних даних" та Директива Європарламенту "Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних та про вільне переміщення таких даних", яка є обов'язковою для всіх країн-членів ЄС та яка є предметом для наслідування в галузі законодавства, в тому числі й Україною. Україна як держава, що проголосила курс на євроінтеграцію, має забезпечити правові механізми захисту персональних даних, що відповідають сучасним міжнародним стандартам. Приведення правових норм вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів є передумовою для створення та існування системи державного регулювання в сфері захисту персональних даних. Оскільки захист має на увазі певні обмеження, необхідно, орієнтуючись на міжнародно-правові норми, при розробці українських законів створити чіткий механізм таких обмежень. Загальні перспективи законодавчого регулювання інформаційних прав і свобод пов'язані насамперед з необхідністю конкретизації, розвитку та створення механізму реалізації конституційно-правових норм, які регулюють цю сферу.

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ УДОСКОНАЛЕННЯМ СТАТТІ 197-1 КК УКРАЇНИ

Курсант 405 навчальної групи **Буртин В.В.**

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права НАВС,
кандидат юридичних наук **Шуляк Ю.Л.**

Для забезпечення належного захисту права власності на землю, зменшення рівня зловживань у сфері земельних відносин, а також запобігання поширенню суспільно небезпечних діянь, пов'язаних із самовільним зайняттям земельної ділянки та самовільним будівництвом, на нашу думку, було б доцільно:

— по-перше, вдосконалити диспозицію ст. 197-1 КК, доповнивши її кваліфікуючими та особливо кваліфікуючими ознаками та розширити санкцію. А саме: уточнити

формулювання термінів, встановити кримінальну відповідальність за користування самовільно зайнятою земельною ділянкою чи об'єктом будівництва, побудованим на самовільно зайнятій земельній ділянці, ввести кваліфікуючі ознаки за ці діяння, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища, та ввести додаткову санкцію за самовільне будівництво у вигляді обов'язкової спеціальної конфіскації самовільно збудованих об'єктів;

— по-друге, конкретизувати диспозицію ч. 3 і ч. 4 ст. 197-1 КК. Відповідно до вказаних норм права самовільним визнається будівництво, вчинене на самовільно зайнятій земельній ділянці, при цьому виникає необхідність притягнення особи, що вчинила зазначені дії, за сукупністю злочинів: і за самовільне зайняття земельної ділянки, і за самовільне будівництво (ідеальна сукупність). Зрозуміло, що будівництво завжди буде самовільним, якщо земельна ділянка самовільно зайнята, тому диспозиції ч. 3 та ч. 4 ст. 197-1 КК необхідно викласти у такій редакції: «Будівництво на самовільно зайнятій земельній ділянці». Не виключено, що самовільне зайняття земельної ділянки може бути поєднане з подальшим будівництвом на ній, але у більшості випадків ці дії між собою не пов'язані (самовільне зайняття земельної ділянки не завжди передбачає будівництво на ній, а самовільне будівництво може здійснюватися на ділянці, отриманій на законних підставах). При самовільному зайнятті земельної ділянки порушуються права власника ділянки (а саме — право користування), а при самовільному будівництві — лише встановлений державою порядок забудови;

— по-третє, стосовно суб'єктів, яких можна притягнути до кримінальної відповідальності, можливе розширення кола осіб. Як відомо, за загальним правилом, "злочинність і караність діяння визначаються законом про кримінальну відповідальність, який діяв на час вчинення цього діяння" (ч. 2 ст. 4 КК), який встановлює злочинність діяння, або посилює кримінальну відповідальність, або іншим чином погіршує становище особи, не має зворотної дії в часі (ч. 2 ст. 5 КК). Тому, диспозицію ст. 197-1 КК було б доцільно доповнити словами: "а також користування зазначеною земельною ділянкою" та «а також

користування зазначеним об'єктом будівництва», — це надало б можливість притягнути останніх осіб до відповідальності.

Як свідчить практика, самовільне зайняття земельних ділянок та самовільне будівництво — злочин, який, як правило, вчинюється з залученням уповноважених представників влади. Крім того, на нашу думку, було б доцільно передбачити кримінальну відповідальність за самовільне зайняття земельних ділянок та самовільне будівництво, вчинені службовою особою з використанням влади чи службового становища або при перевищенні — для уникнення кваліфікації злочину за ст. 364 КК (зловживання владою або службовим становищем) та ст. 365 КК (перевищення влади або службових повноважень) Загальновідомо, що вчинення злочину спеціальним суб'єктом — службовою особою становить підвищену суспільну небезпеку. В Україні більшість випадків вчинення таких злочинів (а особливо — самовільне зайняття великих площ або особливо цінних земель) вчинюється саме з відома або за згодою службових осіб. Це узгоджується з адміністративно-правовими нормами — положеннями ст. 53-1 («Самовільний захват земельної ділянки») та ст. 97 («Самовільне будівництво будівель та споруд») Кодексу України про адміністративні правопорушення, які передбачають підвищені суми штрафів для посадових осіб у порівнянні з фізичними особами за вчинення зазначених дій. Враховуючи викладене, вважаємо за доцільне диспозиції ч. 2 та ч. 4 ст. 197-1 КК доповнити словами: «або службовою особою з використанням свого службового становища»;

— по-четверте, враховуючи тенденції практики, вважаємо доцільним доповнення ст. 197-1 КК України частиною 5, яка буде передбачати спеціальний вид звільнення осіб від кримінальної відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки за чітко визначених КК України умов та підстав.